

DEBATT: Priset för årtionden av tillit – Var dagens pensionärer arkitekter bakom sitt eget fall?

Vi ser dem dagligen i rubrikerna: äldre som faller offer för virus, digitala bedrägerier och en ansiktslös byråkrati. Men bakom de tragiska enskilda ödena döljer sig en obekväms sanning. Den generation som nu är måltavlor för vår tids mest cyniska krafter är samma generation som lät samhällets skyddsvallar vittra sönder.

Det är lätt att dras med i en våg av medlidande när vi läser om pensionärer som blir av med sina livsbesparingar. Men om vi ska vara ärliga mot historien och mot framtiden, måste vi våga ställa frågan: Vem bar ansvaret för att förvaltningen tilläts bli så sårbar?

Det delegerade ansvaret

Dagens äldre växte upp i en era av rekordår och framtidstro. Under denna period byggdes en förvaltning som var tänkt att tjäna folket. Men någonstans på vägen slutade medborgaren att vara en vaksam väktare och blev en passiv brukare. Man litade blint på att "systemet" skulle sköta sig själv.

Genom att under årtionden delegera kontrollen och inte kräva ansvar när byråkratin blev alltmer omänsklig och digitaliserad, lade man grunden för dagens asymmetri. Man lät förvaltningen förfalla till en punkt där den inte längre skyddar människan, utan skyddar sig själv.

Lex Naturae: Handling och konsekvens

Enligt principen **Lex Naturae** får varje handling en naturlig följd. Om man under trettio år tillåter att polisen drar sig tillbaka, att bankkontor stängs och att den personliga kontakten ersätts av kalla algoritmer, skapar man ett vakuum.

I detta vakuum kliver vår tids "SPECTRE" in – organiserade, teknologiskt överlägsna nätverk som ser den analoga tilliten som en svaghet att exploatera. Det är en hård slutsats, men dagens utsatthet är den logiska slutpunkten på ett långvarigt försummat förvaltarskap. Man kan inte bygga ett korthus och sedan förvånas över att det blåser omkull när stormen kommer.

Från offer till lärdom

Vi ska inte sluta hjälpa de utsatta, men vi måste sluta betrakta dem som enbart offer för yttre omständigheter. De är offer för de strukturer de själva, genom sin tystnad och sin tillit, lät växa fram.

Denna debatt handlar inte om att sakna empati, utan om att erkänna **ansvar**. Om vi fortsätter att tycka synd om utan att analysera *varför* skydds nätet brast, kommer nästa generation att begå exakt samma misstag.

Värndriften – det kollektiva försvaret av vår trygghet – kräver en vaksamhet som dagens äldre generation förlorade längs vägen. Låt deras nuvarande situation tjäna som en varning: En förvaltning som inte ständigt kontrolleras av folket kommer förr eller senare att vända sig mot dem, eller lämna dem vind för våg när rovdjuren anfaller.

Lex Naturae Protector – Skyddet börjar med vaksamhet, inte med passiv tillit.

Tony Styrbjörn

